

ІДЕЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЛЮДИНИ В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ КУЛЬТУРНО - ІСТОРИЧНІЙ ТРАДИЦІЇ: ПАРАДИГМИ РОЗВИТКУ

Актуальність теми дослідження: Дана тема є дуже значущою, оскільки проблема людини завжди була центральною темою, як для мислителів так і для релігійних подвижників. Наука та релігія зробили свій внесок у вираження суті людини, потенціалу її розвитку та вдосконаленні в ХХ ст., встановили можливість «самоудосконалення» людини, тому саме поняття «досконалої людини» зазнало розбіжного трактування. Для цього вважаємо раціональним сконцентруватися на визначальних парадигмах розвитку ідеї вдосконалення, що лягли в основу європейської культури. **Мета дослідження** - проаналізувати розвиток, щодо проблематики вдосконалення людини на базі вивчення робіт вирішальних європейських філософів, переконання яких лягли в основу європейської культури. Для досягнення мети ми ставимо наступні **завдання:** виявити вирішальні напрямки становлення переконання вдосконалення у європейській культурно-історичній традиції та вказати значення культурно-історичних парадигм у розвитку цієї ідеї; обкреслити людину у ставленні до Бога та шансу досягнення нею досконалості; дослідити ідею вдосконалення людини у релігійних традиціях Сходу та Заходу. **Об'єкт дослідження** - концепції вдосконалення людини. **Предмет дослідження** – ідея вдосконалення людини. В історичній традиції наголошується на домінуванні такої парадигми у європейській культурі, в межах якої досконалість людини виявляється через з'ясування місця людини у площині «людина-Бог», що найбільшою мірою знайшло своє вираження у християнізованому платонізмі. Поняття «вдосконалення» Платон вживає не часто, але для означення стану досконалості у нього існує ідея Блага (Добра), яка і є абсолютною досконалістю і наближення до якої робить людей досконалими. Саме Платон переніс царину досконалості із світу «чуттєвого» до «надчуттєвого», який недоступний звичайним органам чуття. Надчуттєвий світ є світом істинним, завершеним та абсолютно досконалим, тоді як предмети видимого світу є лише подобою, тінню істинного світу й завжди залишатимуться недосконалим відблиском ідей. Тому все життя людини має спрямовуватися не на отримання земних благ, а на осягнення цього світу вищої досконалості, на чолі якого стоїть ідея Блага [1, с. 121-125]. «Єдине як мірило блага»-ця концепція продовжує ідею платона у європейській культурі. Досконалість у автора концепції Плотіна, як і у Платона, також перебуває не у цьому світі матеріальних речей, а у надчуттєвому бутті. Плотін висуває вчення про ієрархічну будову світу, верховним началом якого є Єдине (Першосдине), яке ще іноді він називає Отцем чи Благом, потім по низхідній ідуть Дух (нус, розум) та Душа. Трійця Плотіна не є рівнозначною як Трійця у християн – Єдине є найдосконалишим началом; від нього й походить решта начал. Ця концепція Плотіна ґрунтується на його вченні про еманациї, тобто поступовий рух від вищого буття до матерії. Такий рух означає поступове віддалення від Єдиного, тобто найдосконалишого, а, отже, і зменшення ступеню досконалості. Якщо для Платона вище буття лежить у надчуттєвому світі, у царстві ідей, з найвищою і найдосконалишою ідеєю Блага, то у Плотіна це – Єдине [2, с. 179-188]. Також вважали що досконалість є в богонаслідуванні тому що найвищою досконалістю є Бог, тому вдосконалення людини має полягати у Богонаслідуванні, що можна простежити у трактатах Псевдо-Діонісія Ареопагіта. Він формує свою оригінальну концепцію небесної ієрархії, досконалість істот у якій зменшується по мірі віддалення від Бога – найвищої досконалості. Псевдо-Діонісій Ареопагіт систематизував церковне вчення про дев'ять ангельських чинів, сформувавши їх у три триади. Метою життя є спілкування з Богом, для цього й встановлено ієрархію. Горішній світ має ієрархічну будову, але не всі істоти, які належать до небесної ієрархії, однаковим чином наділені божественним просвітленням і досконалістю. Істоти, які стоять нижче, мають вдосконалюватися вищими істотами. Етапами вдосконалення є очищення, просвітлення та вдосконалення [3 с. 60-66]. **Висновок:** Отже, прикметною рисою ідеї вдосконалення в релігійних традиціях є те, що вона позначена орієнтацією на Абсолют. Водночас розуміння цього Абсолюту як ідеї вдосконалення шоразу залежить від певної культурно-історичної традиції. У всіх релігійних традиціях присутня думка про те, що людина, вдосконалюючись духовно, може набути певного рівня досконалості та досягнути Божественної межі.

Список використаних джерел

1. Вдосконалення людини: містичні аспекти релігійної традиції Заходу// Вісник Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна № 501 (Проблеми буття людини). Серія «Теорія культури та філософія науки». Харків–Суми, 2001. С.121–125.
2. Ідея вдосконалення в трактатах Діонісія Ареопагіта та сучасне бачення можливостей духовного відродження і прогресу //Філософські обрії. Науково-теоретичний часопис Інституту філософії НАН України та Полтавського державного педагогічного університету. Випуск 5. Київ-Полтава, 2001. С.179-188.
3. Самопізнання та вдосконалення у Платона (Про становлення ідеї Блага) // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності: 36. наук. праць/ Відп. ред.: М.М.Бровко, О.Г.Шутов. К.: Вид. центр Київського державного лінгвістичного університету, 2001. С.60-66.